

GAZETA TRANSILVÂNIEI

PROPRIETARĂ-ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
care de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitetului de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” nr. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RILICAT LA
1838
GHILBARIȚIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI MUREȘENII
DE ATĂȚIA URMAȘII ÎN FRUNTE CU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRASOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tt. 1513
Abonamentul anual lei ... Autorități și Societății
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 37 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/943

Sâmbătă 10 Iunie 1944

Anul 107

Satul

de V. Branisce

Trăirile năpraznice de astăzi și așezarea unui însemnat număr de orașeni la țară au reactualizat o veche preocupare a opiniei publice: viața satului. Mereu întâlnești în presa noastră articole consacrate fenomenului de adaptare a orașanului în ambianța satului.

Satul și-a deschis larg porțile pentru ca să primească pe toți năpăstulii de soartă. El a dat o caldă ocrotire celor izgoniți de pe vetrele străbune, dar mai ales a dat un adăpost celor ce au căutat o evadare din infernul de foc și pucioasă al orașelor. Țăranul și-a deschis ograda și casa, dar mai ales și-a deschis sufletul și și-a aplecat urechea și înțelegerea pentru dureri străine.

Astăzi vezi trăind într-o mișcătoare înțelegere pe răsăditul copil dela oraș, care cu câteva luni înainte trăia între culsele unei camere de copil, într-o lume de carton și convenții, regisată de implacabile guvernante și bone, într-o lume unde totul era artificial și improvizat, îl vezi trăind în mijlocul realităților neamului.

Pentru copiii noștri, pentru copiii orașelor, s'a deschis prin acest exod la sate o perspectivă imensă: întreg orizontul trăirii neamului. Copilul a învățat să priceapă ce se ascunde în dosul fenomenelor pe care el le cunoaștea, fără să le înțeleagă. În mersul domol al unei gospodării țărănești el a cunoscut procesul creației.

La țară prinzi mersul devenirii. Acolo nu ai decât ceea ce crezi tu. Vezi grâul încolțind în holdă, leguma în grădina, vezi în munca țăranului puterea creatoare a evoluției și viața nouă cum se naște.

Copilul dela oraș avea un singur orizont: banul. Cu el putea să-și procure orice. Viața la țară l-a demonstrat de unde vin și unde merg lucrurile. L-a făcut să cunoască legea vieții și a morții.

În Lunea Rusaliilor, mi-am văzut copilul înaintând în mijlocul unei procesiuni. Eram în holda Nucetului. Procesiunea se îndrepta spre capul satului, spre troița de sub Dealul Sfântului Ioan. Figurile credincioșilor exprimau o totală reculegere, ca și melodia monotonă ce o psalmodiau în mers. Păreau siluete desprinse din veșnicie.

Copilul m'a zărit, a tresărit, dar și-a continuat nestingherit drumul. Pașii lui se îndreptau spre căile viitorului.

Cu această icoană în suflet am înfruntat a doua zi focul ce se abătuse din nou asupra Brașovului.

Numai Asociațiunea transilvană „Astra” ne ajută; se gândește cineva la asta?

Cuvinte pentru noi, nu pentru alții

de

Ion Colan

Nu ne amestecăm în discuția cu privire la autorii acestui războiu.

De altfel, oricare ar fi părerile, un lucru e sigur de pe acum: singurul vinovat este totdeauna învinsul, iar învingătorul, chiar dacă ar totaliza 80% din păcate, se cheamă că a ieșit basma curată.

Nouă, oamenii care n'avem nicio fărâcă de interes economic, de spații pentru respirație dincolo de gardul-hotar, nouă ni se pare că fiecare din marile puteri au făcut tot ce-au putut ca să figureze în conștiința publică universală și pe banca acuzaților, și pe scaunul procurorului.

De aceea, — zicem noi — în sala de debateri a marelui tribunal ce se va institui odată, indiferent de calitatea în care vom fi prezenți, de vreme ce dreptatea e totdeauna a învingătorului, noi să nu ne batem capul azi nici cu promisiunile care de atâtea ori s'au dovedit vorbe goale, nici cu amenințările de multe ori scăpate la vreme de mare supărare.

Noi știm așa — și așa știu și prietenii pe care-i vom fi având, și dușmanii pe care totdeauna ni i-am dorit prieteni: Noi războiu n'am vrut și nici nu l-am provocat. Unii spun asta, cu tonul: Vă rugăm să ne iertați!

N'avem nicio iertare să cerem dela nimeni și nici să ne gudurăm pe lângă fracul cuiva. Un popor care știe să moară pentru pământul lui e judecat de istorie, nu de contemporanii orbiți de interese și de patimi.

Iar noi pentru pământul nostru ne batem și murim, nu pentru ri-

dicarea acțiunilor societăților anonime de tot felul, nu pentru exploatarea altor țări, nu pentru a impune altora principii standard de fericire, nu în vederea îmbrăcării anterioarei de ciocoiu, spre a trata pe toți ceilalți ca nemernici pârăia.

Am avut o țară.

Bună-rea, era a noastră; mică-mare, mai multă n'am voit-o, deși îmbieri ni s'au făcut și prilejuri s'au ivit.

Intr-o zi de vară o împărăție înspăimântător de mare — uități-vă pe hartă ca să vă dați seama că noi nu puteam fi provocatori sub niciun motiv! — ne-a luat Basarabia și Nordul Bucovinei. De ce?

Nu mult după aceea, inima reginei Maria a trebuit să plece în pribegie.

În toamnă ne-am trezit cu Transilvania frântă pe roată.

Când așa și se sfășie țara, lupta pentru refacerea ei nu se mai duce nici în numele ideii totalitare, nici a democratismului, nici a oricărei alte ideologii.

E Țara, cu rezonanțele ei telurice, e glasul morților ce încep să vorbească în tine.

Așa se explică de ce, odată cu începerea războiului pentru apărarea țării, noi n'am avut de înregistrat niciun fel de ruptură internă pe tema ideologiilor, spectacol pe care ni l-au oferit din plin alții, ajungând la lupta între frați.

Prietenii și dușmanii care ne privesc azi sbuciumul ar trebui să aibă acel sentiment de stimă pen-

tru un popor înfipt de soartă în punctul de întâlnire a două lumi. Lupta ne e pe linia destinului, nu calcul, nu poftă de mărire, nu gând de subjugare a altora.

Încă în 1941 am scris un articol, „*Nol nu urim pe nimeni*”, anacronic în momentul când, groaznic mutilați, sentimentul urii ar fi apărut ca ceva normal.

L-aș semna și azi, pentru că lupta noastră nu a pornit și nu se duce din ură față de celelalte națiuni, ci pentru o dreptate necuprinsă în codurile juridice internaționale, călcate astăzi în picioare.

Fiindcă nu vor vorbi totdeauna numai tunurile, tancurile și bombele. Azi e vremea lor, dar mâine nu va mai fi.

Noi putem să-l așteptăm pe acel mâne cu fruntea sus. Ne-am luptat și ne-am jertfit pentru un ideal, într'un războiu pe care noi nu l-am provocat și n'aveam niciun motiv să-l dorim.

Câți din actualii beligeranți vor putea spune așa?

Cuvintele scrise azi sunt pentru noi, nu pentru alții, frământate undeva pe câmp, în mijlocul unui iau de grâu, în timp ce din țările albastre prietenii de altădată, tocmai aceia care atunci veniseră cu lozinca „autodeterminării popoarelor”, aruncau bombe peste orașul cântărețului redeșteptării noastre naționale, Andrei Mureșianu.

Oare atât de mult să fii evoluat ideea libertății în cursul ultimelor două decenii?

Să fie oare o crimă să lupți pentru pământul tău, pentru libertatea țării și neamului tău?

Din bombele ce ni s'au aruncat în cap, în trei rânduri la Brașov, pentru ceilalți răspunsul nu l-am putut descifra. Dar pentru noi, da. De aceea, acum când mulți se pot clătina în credințele lor, credința noastră să rămână cea a veacurilor de lupte duse de voievozii noștri.

Numai cu ea putem birui, nu cu alta.

Folclorul „GAZETEI TRANSILVÂNIEI”

„Rădășeni”

Un prieten, I. G., ne trimite un citat dintr'un volum vechiu al scriitorului Mihail Sadoveanu.

Este vorba despre un sat și oamenii lui din alte vremuri, așa cum bine ar prinde nației de-ar avea și azi cât mai mulți „Rădășeni”.

N. R.

În fundul unei biblioteci sătești am găsit o carte rătăcită care poartă pe față o ștampilă cu următorul cuprins:

„Reuniunea învățătorilor din Arhidieceza Greco-Catolică de Gyulafehérvár Fogaras. E cartea „Oameni și locuri” a lui M. Sadoveanu din anul 1909.

Că este o carte interesantă, asta o știu toți care au văzut-o, eu aș vrea să insist asupra ultimei bucăți având titlul:

„Rădășeni și sărbătorirea sfântului Mercurie”.

E vorba de un sat care se deosebește de cele din jur, și avem de-aface,

de sigur, cu Ardeleni refugiați pe vremea lui Moș Todoran în Moldova.

Sunt rânduri luate parcă din Slavici:

„Ieși din Fălticeni pe jos, pe drumul plin de praf care trece prin coasta satului Oprîșeni din dreapta, pe lângă pâlcuri de verdeață, pe lângă un buchet de mesteceni subțiri și gingași, urci puțin spre mează noapte o colină pe vârful căreia se usucă câțiva vișini pitici, săraci și noduroși — și deodată, în vale, într'o înfundătură impresurată de dealuri, se arată Rădășeni: un sat, ori mai curând o pădure cu pomi roditori, printre care se zăresc ici colo căsuțe albe licărind, zâmbind parcă veșele în lumina zilei”.

„Dar mi se pare că îndărătul acestui zâmbet al satelor vecine, la Rădășeni găsești o economie strânsă care nu le va fi spre rușine, și dacă oamenii îi căraie câte o leacă, ei tac, își caută de treburile lor și strâng banii albi pentru zile negre. Harnici și desghetați cum sunt, plini de vioiciune, pătrunză-

INSTANTANEE

Ultimul păcat

După bombardamentul nenorocit din ziua Invierii am trecut prin cartierul muncitoresc din preajma gărilor, pe unde moartea răpăznică și-a purtat pașii. Cunoșteam calea Zizlnului, cu căsuțele modeste, cu micile grădini îngrijite. Cunoșteam câteva familii de oameni harnici, gospodari, care se bucurau astăzi de rodul muncii lor.

Era mai ales unul între ei care putea fi dat tuturora ca exemplu de cinste și destoinicie. Un om lăstăit, muncitor, pe care nu-l văzuse nimeni intrând într-o crâsmă vreodată. Dela fabrica unde făcuse mai bine de 20 de ani serviciu, se îndrepta seara spre casă, în goana bicicletei. Era zidar de meserie. Cu mâinile lui își plâsmulse un cămin, o casă, care dacă nu era cea mai mare din strada aceea, era totuși cea mai frumoasă. Aceasta era opera lui cea mai de seamă, fiecare fărămă de nisip zidit într-o mână era un vis senin, fiecare cărămidă o nădejde de bătrânețe pașnice, bune. Aici lucrase el cu toată inima, așa cum lucrezi numai pentru tine. Acum trăia mulțumit în culbul lui, lângă o soție bună, harnică și doi copii mărișori, care frecventau liceul.

Intrând în strada aceasta, după nenorocirea ce se abătuse prin partea locului, m'am îndreptat acum spre casa lor întâi, dar n'am mai găsit decât moșoz împrăștiat pretutindeni. Chiar aici, în culbul acesta fericit, lovise bomba în plin. Familia întregă e dată ca dispărută. În fundul curții, o tufă cu flori galbene râdea în soare, râdea parcă de mine care rămăsese năucită și măntrebam mereu: Cum se poate, Doamne? Oamenii aceștia buni, oamenii Tăi să albă astfel de soartă?

Intorcându-mă spre casă, mi-am adus aminte de-o istorioară cîntă cândva.

Un om evlavios s'a retras într'un loc pustiu, a renunțat la toate bunurile lumii și trăia numai în post și rugăciune, pregătindu-și sufletul pentru viața de veci. Locușă, într'un mic bordei la poalele unei păduri. Un bătrându împărțea cu el singurătatea. Pustnicul fiind bătrân și slăbit, copilul îl ajuta și din când în când în când pleca în orașul învecinat să cumpere cele trebuincioase.

Intruna din zile băiatul venit după cumpărături întâlni pe străzile orașului un convoiu mortuar. Duceau la groapă, pe semne un om bogat, căci o mulțime de lume îl petrecea și sîrindu-l care

Spicuirii

din dicționarul geșellor noastre de limbă de Ax. Banciu

LXXII.

Prin articolul de azi am dori să dezbărăm Ardeleni, pe care-i privește, două greșeli care, deși nu se pot atribui vreunei ambții de afirmare și impunere graiului comun a unor forme și construcții crezute corecte — cum se întâmplă în unele cazuri — continuă să se mențină, ca și înainte de Unire, în graiul multor intelectuali de dincoaci de Carpați.

Una e forma dela plural a cuvântului Sas: Sasi, articulat Sasi, care se menține numai datorită obiceiului, lipsei spiritului de observație și necunoașterii legilor fonetice ale limbii noastre. Fiindcă, dacă o singură dată ar fi confruntat forma întrebuită de ei cu cea pe care o cetesc prin ziare și cărți — unde nu credem să fi dat vreodată de altă formă de plural decât Sasi(i) — aceștia s'ar fi dumirit ușor asupra formei celei corecte, părăsind pentru totdeauna forma pe care o mai fin în circulație din cauza unei necontrolate obiceiului, — formă nu numai incorrectă, ci și urită.

Se știe că în l. românească consonanta s urmată de voala i trece în ș (as>asi, bas>bași, pas>pași, frumos>frumoși, tuns>tunși). Deci nu: asi(i), basi(i), pasi(i) etc. Prin urmare nici: Sasi(i), ci Sasi(i). O evidență asupra căreia nu mai trebuie, zedem, stăruit.

Fac excepție numele proprii de familie. Când vorbim d. p. de membrii familiei Vas sau Taifas, nu zicem nici Vasii, Taifasii — după exemplul Sasi — nici Vasii, Taifasii, ci Vășești, Tăifășești, după analogia patronimicelor în -escu: Popescu>Popescii>Popescii, Ionescu>Ionescii>Ioneștii, Filipescu>Filipescii>Filipeștii etc., care au influențat și alte patronimice neterminale în -escu ca: Stroe>Stroestii, Groza>Grozestii, Oniș>Oniștești, Hamza>Hamzeștii, Banciu>Bănceștii) ca și cum formele din urmă ar deriva din Stroescu, Grozescu, Onișescu etc.). Schimbă pe s în ș unele patronimice derivate din adjective (Teșos>Teșoșii, Vărtosu>Vărtoșii ș. a.)

Motivarea întrebuitării formei (Sasi(i) cu prezența ei în limba țărâului, nu e justificată. Căci în cazul acesta, ar trebui să admitem și întrebuitarea în limba literară a tuturor deformărilor fonetice, a tuturor palatalizărilor din graiul poporului (ninic, ghine, șinși, chept, gheparte etc.).

Nu mai puțin greșită e construcția, tot ardelenescă: a(d) vocat de Sas, inginer de Ungur, doctor de Evreu. Parcă! zice: fabricant de automobile, doctor de femeie, inginer de poduri și șosele, profesor de istorie etc., construcții în care prepoziția de nu vrea să indice originea etnică a profesionistului vizat, ca în cazurile prime.

Ca să putem întrebuița prep. de în cazurile dela care am pornit, trebuie să zicem: a(d) vocat de neam săsesc, doctor de origine evreiască, inginer de nație maghară. Altfel, nu putem spune și nu e bine spus decât fără prep. de. Deci: un a(d) vocat Sas, un inginer Ungur, un doctor Evreu.

E curios că această construcție e cunoscută numai în legătură cu numele neamurilor cu care Ardeleanul conviețuște, cu care are contact zilnic. Căci nimenea nu-l va auzi, oricât ar pândi ocazia, să vorbească d. p. de un ziarist de Englez, contabil de Slovac, șofer de Francez, general de Rus ș. a. m. d.

Din Dobra

Le ziua de 26 Maiu a. c. s'a făcut alegerea noului protopop al protopopiatului Dobra-Hunedoara, sub conducerea Consilierului arhiepiscopesc Dr. Spiridon Cădea.

Membrii adunării protopopești electorale procedând la votare, a ales cu unanimitate de voturi ca protopop al lor pe P. C. Preot Alex. Florea, fost preot al Vlădenților din județul Brașov.

Prin această frumoasă manifestare, acest protopopiat și-a ales conducătorul vrednic, atât de mult așteptat.

Ecat. Pitiș

Carnet contemporan

de Aurel Marin

În castelul său dela Fontenille, în provincia Charente, a murit, de curând, generalul Olry.

I s'a spus „generalul neînvingător”. În fruntea armatei din Alpi, el a primit asaltul italian din 19 Iunie 1940.

E, dacă respectăm realitatea, comandantul de armată care putea să susțină după armistițiul din 25 Iunie 1940, că a rămas neînvingător.

Ceea ce e de remarcat la acest general e preocuparea lui deosebită pentru literatură. A fost, de altfel, tăl scriitorilor Jean și Jérôme Tharaud.

Vizitat la cartierul său general, în 1939, de către corespondenți de război, generalul Olry a fost găsit citind pe Tucidide, în grecește.

Era de o mare modestie: comandant de armată la 58 ani, mărturisese: „Noi suntem prea în vârstă pentru a comanda: ceea ce trebuie Franței, sunt generali de patruzeci ani”.

E constatarea ce se poate face astăzi când marile puteri beligerante au un mare număr de comandanți tineri plini de elan, de spirit de sacrificiu, de vigoare, calități atât de necesare pentru a putea duce războiul modern.

Dar noua transformare nu a mai fost văzută de bătrânul general.

Rămâne ca, cine știe când, cuvintele sale să fie ascultate, de al săi și de alții, constatarea sa fiind doar un simplu și mare învățământ al acestuia război.

Psalm

Către Tine, Doamne, îmi îndrept privirea
Ochilor mei tulburi, negri de păcate,
Ca un rob, Stăpâne, să-ți cer mântuire
Neamului meu, astăzi ros de nedreptate.

Vorba mea schiloadă n'o trimit spre Tine
Să-mi prefaci în aur fruntea mea de lut
Nu pentru durerea-mi vrea să se închine
Sufletul meu, Doamne, sol nepriceput.

Ci te rog cu lacrimi pline de credință
Să ne duci destinul veșnic înainte,
Să ne dai în lupte sorți de biruință,
Binecuvântarea să ne-o dai Părinte.

Să ne dai putere să lovim dușmanii
Și să zădim trainic vechile hotare,
Falma neștirbită să ne-o ducă anii,
Iară noi de-a-pururi Te-om slăvi'n altan.

Către Tine, Doamne, îmi îndrept privirea
Ochilor mei tulburi, negri de păcate,
Ca un rob, Stăpâne, să-ți cer mântuire
Neamului meu, astăzi ros de nedreptate.

St. Ion Dascălu

tori, au multe lucruri cu care se pot mandri”.

„Întâlnești femei care trec repede spre târgul Fălticeniilor, îmbrăcate curat, cu fuste negre, cu broboade ceruite, căci niciodată colorile șpatoare nu intră în îmbrăcămintea lor, întâlnești câteun gospodar cu cămașa albă ca telghea, cu mintean negru, într-o îmbrăcămintă simplă și curată, fără o floare, fără o podoabă zadarnică.

Te privește drept, cu ochi limpezi, te salută fără să zâmbească și fără să se întunece. Și de o parte și de alta prind a se desiașura gospodării străne închise cu garduri tari ca niște cetăți, cu pământul sfărâmicios al văii stăpânit de nenumărate șiraguri de sălcii. Vezi hambare și șuri bine clădite, case de o albeață strălucitoare, acoperite cu draniță, cu ferestrele înflorite cu chenare albastre, grădini mari, livezi întinse cu pașiști verzi pe dedesupt își revarsă bogăția în toate părțile și de supt arcuiri negre, pline de roade rumene te privește din când în când fete mari, sprân-

cenate, cu obrăjii rumeni ca floarea de măr.

În liniștea satului se aud vânturile unei zile cu durmuitul vârtelnitelor, ici colo melițele câmpăneșec în dosul unei șuri, vâjăe ca un vânt în sălcii departe, într'un fund de hudită, o desfăcătoare”.

„Nimeni nu stă degeaba în satul acesta. Din primăvară până în toamnă mișcare și muncă, bărbații într-o parte, femeile în alta. Bărbatul știe prețul banului și paraua o infundă bine în pungă și de ea nu se atinge, parecă ar pe-cetlului-o acolo; femeia singură trebuie să ducă rânduiala casei cu ceea ce câștigă pe legume și pe lăptării, pe care cu preț bun, le desfăce la târg, aproape”.

„Totdeauna cumpăniți și cu știința prețului vremii. Primăvara își seamănă pământul pe puține și își curăță arborii. Niciun loc nu rămâne sterp în preajma casei. Fiecare palmă de loc e curățată și bine întrebuințată, fiecare pom e îngrijit cu răbdare și apărut de dușmani. Vita lor nu sprijină niciodată gardurile și nu hohăește prin șanțuri, lătrată de

câni, vaca e ținută bine, hrănită cu îndestulare și adăpostită în grajd de vâlătuți.

Flăcăii fac oastea la călărași, totdeauna cu caii lor de acasă.

„Apoi, după munca grea a câmpului, fără o clipă de răgaz, aspră și mare, căci pământul e puțin și trebuie din greu lucrat, începe culesul livezilor. Atunci grădinile mari se umplu de cântări și vieța sgomotoasă străbate satul, o muncă neîntreruptă, înfrigurată ține vreme de săptămâni; munca se împărțește la câmp și acasă, carele pline vin scârțâind dela ogoare, țipetele cărăușilor se amestecă cu ale culegătorilor, fete și flăcăi și pretutindeni roada curge îmbelșugată, răsplătind neîntrerupta muncă.

Iar după ce câmpurile s'au cules, Rădășenii, negustori buni, încep a-și înghieba nenumărate poloboace pentru mere, le umplu, le duc la drumul de fier apropiat, în șiraguri lungi. De-a-proape și de departe, ba chiar și din străinditate, vin negustori care numără

bani buni Rădășenilor, roada pomilor se preface în argint sunător. Și pe cânt alții, cu începutul lui Octomvrie, pornesc cu căruțe încărcate la drum lung și în noaptea spre țara de jos, acasă în cep să ardă loznițele și perjele și prălenele calde răspândesc mirodenii dulci în tot satul.

O parte din roada a fost vândută o parte rămâne păstrată în pivnițe bune și de acolo, din satul acela de gospodari cumînți și aprigi, când va da anușul primăverii, vor ieși minunatele merumene, așa de gustoase, pe care Rădășenul știe să le vândă cu preț bun. El nu pierde niciodată, el știe cursul mării și cursul banului și dacă e vorba de agerime, apoi atunci o oarecare zicătoare despre șiretenia diferitelor neamuri ar trebui schimbată: u Rădășean totdeauna cu privirile lui ascuțite, cu zâmbetul ușor, înșeală șeapă Ovrei. La ei în sat au încercat odinioară să răzbată câteva odrasle din seminția lui Israil, dar au intrat cu mâinile bogată și au ieșit cu o sărăcie”.

FOAIE

SERIA
II

ANUL
II

PENTRU
MÎNTE, ÎNIMĂ ȘI LITERATURĂ

SĂPTĂMÂNAL PENTRU CULTURA SATULUI
REDACTAT DE GH. TULBURE

Nr. 24

1944

Poporul

II

Cu ce ne înfățișăm în fața lumii de azi și de mâine?

Cu acest popor de țărani. Cu aceste mulțimi dela sate care bicluțit de furtunile veacurilor, scormonesc pământul de vreo două mil de ani. N'a avut decât un traiu obidit de ziler pâlmaș, n'a cunoscut decât o singură lege: a răbdării și a omeniei. Nimenea nu știe aprea cât de mult ne-a dat țărani, și cât de puțin i-am dat noi, ca răsplată. Abia la marle răspântii ale istoriei ne aducem aminte de ei, și numai la mare primejdie simțim nevoia să atingem pământul, pentru ca să luăm puteri nouă de viață.

Ceea ce putem afirma cu toată convingerea și în fața lumii întregi este că poporul nostru poate să stea cu fruntea ridicată înaintea prietenilor și a dușmanilor săi. El n'a înșelat pe nimeni, n'a luat nimic din al altuia și n'a trăit niciodată din sudoarea altor popoare. Dar a săngerat și a robotit pentru alții mai mult decât oricare din vecinii săi. Războaie și vijore între popoare au fost și vor mai fi. În fața lor ne înfățișăm cu noblețea și sănătatea sufletească a poporului nostru, cu palmele bătucite de muncă ale plugarilor noștri, acești „el mai bunii copii ai firii, creștini ce n'au nici sărbătoare”.

De zece veacuri și mai bine — spune Eminescu — țăraniul este singurul care nu și-a pierdut nădejdea în soarta sa. Pretutindeni a ceeași credință, pretutindeni aceeași întrupare a tinereții unui popor.

Vremi întunecate -- suflete luminate

de Bădicu Gheorghe

IV.

Iată de ce nu pot să pricep pentru care motive ar fugi de biserică tocmai omul sărac, plugarul, păstorul și muncitorul, care veșnic visează la o lume a dreptății, a frățietății și a egalității, adică tocmai lumea ideilor pentru care Isus a murit pe cruce.

Nici n'avem un temei să ne plângem pentru că oricât de multe ar fi uscăturile din pădure, eu văd bisericile dela oraș, mai ales cele din cartierele muncitorești, ticsite în toate Duminecile și sărbătorile.

Pentru noi, un popor de oameni săraci, biserică a fost mai mult decât o casă de rugăciune: Ea ne-a fost o adevărată maică. De multe veacuri ne-a șters lacrimile și ne-a insuflat tărie ca să putem răbda prigoanele și nedreptățile altor neamuri. Nu există popor pe lume care să fi trăit mai strâns legat de biserică lui. Și Doamne, ce biserică umilă și săracă! Sărmană bisericuță de lemn! Tu, lăcaș sfios și turlit din bărne cioplite, vitregit de vremuri, prizărit prin văgăunele munților, cu sfinții tăi zugrăviți

pe sticlă, cu icoanele tale afumate, cum ne-ai adunat tu, atâtea veacuri, ca puii sub aripa de cloșcă! Cum ai știut să umpli sufletul strămoșilor noștri de mângâierile ceaslovului, de frumusețile Psaltirii și mai ales de dulceața graiului străbun pe care tu ni l-ai păzit de cei ce voiau să ni-l fure! Să ne gândim apoi la bietul preot românesc de ieri-alaltăieri. La acest țaran venerabil, cu o brumă de învățătură, care toată săptămâna ară, cosește și mănâncă mămăligă cu ceapă în rând cu credincioșii lui, pentru ca în ziua Dumine-

cii să-și pună patrafirul și să-i adune în lăcașul Domnului. Cum am putea să nu vorbim cu respect despre acest umil slujitor al poporului, atât de modest și atât de trudit în comparație cu preoții boeriți ai altor altare? Dar vechii vlădici ai Ardealului, acei care de atâtea ori au luat drumul către Viena cu jalba la împăratul, care pentru alții a fost mumă, iar pentru noi Români ciumă?

Știți cu toții atâtea istorie ca să vă aduceți aminte, că în toate revoluțiile din trecutul Ardealului cei din tîi care au fost urmăriți, prinși și spânzurați de stăpânire, — a fost preoții noștri. Pentru că ei țineau neștinsă flacăra ideii naționale. Numai cel ce nu cunoaște și nu vrea să știe rolul pe care l-a avut preoțimea și dăscălimă noastră în istoria luptelor politice din trecut, numai acela e în stare să vorbească cu lipsă de respect față de „legea românească”.

Românul adevărat știe însă un lucru: că atunci, când vine vorba despre biserică, țară și neam, la noi nu se glumește.

Proverbe indiane

Urzirea răului e lenea.

Încălzește-te cât arde focul

Munca pământului e bogăție.

Toată gluma are capăt.

A se îndesa ca baba n'raiu.

Banul și pe vrăjmași îi face prieteni.

Trad. de Gh. Coșbuc

Pământul plutește

Din vremile cele mai vechi până astăzi, despre forma și locul pământului în univers s'au spus multe păreri și născociri, până când a rămas bine stabilit că pământul este rotund ca un măr, uscatul este fixat, adică stătător pe loc, iar mările și oceanele umplu cu apă crăpăturile, văgăunile și prăpăstiile uriașe de pe scoarța pământului.

Totuși, în timpul din urmă învățații își pun întrebarea: stă pământul fixat pe loc sau plutește? După părerea unora el plutește, lunecând încet și neobservat pe valuri.

Scoarța cea tare a pământului de astăzi — zice învățatul Wegener — sprijinindu-se pe apele oceanelor din cauza centrului de greutate, rotația pământului face să alunece continentele (Europa, Asia, Africa, etc.) către răsărit și către Ecuator.

Astfel, de pildă, Groenlanda se depărtează de Europa cu 1½ km. în 80 de ani.

America de Sud se tot depărtează de Africa și călătorește încet pe valuri. Toate acestea sunt numai păreri întemeiate pe anumite presupuneri și probabilități.

Tot ce putem crede este că pământul nu numai că se învâрте în jurul soarelui dar mai și plutește pe ape.

Potop la Sântilie

de Vasile V. Sassu
culeg. tipograf

II

— Fie, mătușă, da uite de ce am venit eu — căută omul să schimbe vorba., aveți o restanță de plată pe impozitul pe casă.

— Răstanțăă? Plătim domnule, plătim, că bani avem, slavă domnului, numai sănătate să să fie, că pentru o răstanță de „dipozit” nu s'o face gaură în pungă.

Așa a terminat Cotescu, receptorul din Frunzari, cu restanța leicii Bundii, care se așeză din nou pe prispă însă

cam posomorită și nu mai puțin mirată că la oraș nu sunt creștini.

Noa vezi, Doamne drăguțule, de ce-și fac seamă cu ștreangul domnii dela oraș din te miri ce? D'aia, că n'au nădejde în Dumnezeu drăguțul, că nu sunt creștini. Apăi auzi, să nu știe ei nici când cade Sântilia? Doamne, cum ne mai rabzi!..?

* * *

Pe Măgura Codlei norii se așezaseră de cu seară și fierbeau parcă. Creasta pleșuvă a muntelui nu se mai vedea. După

ce soarele apusese într'un cupator de foc, norii se vedeau de departe, ca o căciulă uriașe de culoare vânăta negricioasă.

Vasile al Nepotului, vecinul Bundii, când a ieșit din casă a observat și el cum se înălțau norii spre apus ca niște balauri din poveste. S'a uitat omul prelung și a intrat în casă clătînd din cap.

— Doamne, de ar fi mâne vreme frumoasă, se rugau „cadrele” Bundii. Aveau și de ce se ruga săracele fete, că a doua zi era Sântilia și după cum era obiceiul în Frunzari, la Sântilie se făcea horă, iar fetele tinere care nu jucaseră încă niciodată, intrau în horă, după care lucru se socoteau fete mari. Aveau dreptul să mergă în șezători,

să vorbească cu feciorii și puteau fi cerute în căsătorie ca orice fată.

Astfel satul Frunzari adormi pregătit de sărbătoare, dar cele ce urmau însă, adevărul în bună parte vorbele Bundii, căci în acea noapte îngrozitoare Dumnezeu își întoarse pentru o clipă fața de la Frunzari.

Norii, care până acum numai mocniseră cuprinzând tot cerul, sloboziră deodată trăznete înfricoșătoare. O ploaie puternică cu picături mari începu să cadă, și rînd ca dintr'un caier nesfârșit. Șindilele de pe suri fură smulse de vijelia cumplită care se deslănțui și fură svărlite de parte de deal. Geamurile se sgâlțâiau din țâțâni și cele care nu fură prinse bine, săriră la

pământ făcându-se bucăți. Altele se izbeau de pereți cu un sgomot asurzitor. Ploaia se întetea din ce în ce mai tare. Turna ca cu găleata.

Când se pomeni din somn Vasile al Nepotului, întreg văzduhul mugea ca un taur infuriat. Fulgere încolăcite ca niște plezne de foc scăpărară în geamurile tinzii. Părea că tot cerul era cuprins de un incendiu groaznic. Tunetul bubuia amenințător.

— Scoală Mario, că e rupere de nori, șopti Vasile mișcându-și soția care dormea obosită de treburile casei și de ale năgode de copii mici. Într'o clipă fură în picioare și se îmbrăcară la fel de repede. Prin ropotul ploii se auzeau strigăte de oa-

PAGINA MURCITORULUI

Iată omul...

de T. M. Welther

S'au spus despre omenire fel și fel de lucruri frumoase. Cugetători și oameni de știință s'au întrecut într-un limpezire a înțeleșurilor care învâluie ca o horbotă de lumini ființa omului.

Din multele lui însușiri, cugetătorii și oamenii de știință și-au împletit credințe deosebite, înfățișând pe om din spre partea privirilor lor, împotrivindu-se celorlalte credințe și stăruind astfel acea neconținută harță duhovnicească ce poartă numele de *filosofie*.

Un cititor pornit pe răutăți ar putea să rămână în mreaja rândurilor acestora, făcându-și o plăcere din a zâmbi asupra șiragurilor de pleșuvii și de tâmple încărunțite care au călăuzit firava gândire omenească dela începuturile ei până în luminatele zile pe care le trăim...

Dar dacă ar cugeta un pic mai ascuțit, cititorul nostru cel pornit pe răutăți ar ajunge să priceapă că din unghiul strădaniilor lor, fiecare dintre cugetătorii și oamenii de știință au avut deplină dreptate. Unii dintre aceștia au propovăduit credința că omul se ridică deasupra tuturor celorlalte viețuitoare prin însușirea lui de a cultiva un ideal care să-l depășească neconținut pe el însuși și toate rosturile vremii lui.

Alții, dimpotrivă, au prins cu amândouă mâinile vrejul realității și, socotind asupra însușirilor practice ale omului, au ajuns a-l coborî până la nivelul tuturor dobitoacelor pământului, făcându-l un fel de rudă, mai înțeleaptă și mai pricopsită, a multelor seminții de maimuțe care se cațără încă și astăzi pe crengile copă-

cilor. Câtă depărtare între o gândire și cealaltă! Căci cea dintâi mă apropie de îngeri, în timp ce a două mă înfrățește cu urangutanii! Ciudată nepotrivelală!

Și, cu toate acestea, marea ciudățenie se iscă numai din clipă când trebuie să recunoaștem că dreptatea se împarte desăvârșit între aceste două potrivnice înțelegeri. Fiindcă în fiecare dintre noi saltă un urangutan și tânjește un inger. Cei doi înțelepți care se certară atâta vreme își vor putea întinde mâna peste umila noastră cuminenie.

Căci adevăr grai-a și unul și celălalt.

Dar din împăcarea aceea a lor, un gând molic și sărac, ca o fluturare de molie, a prins a ne

cl'poci între sprincene.

— Măre, Doamne, ciudată faptură este omul! Și prinzând între degete molia gândului acestuia, o adevărată năvală de ispitiri cutezătoare și noi ne năpădește fruntea.

Dacă fiecare dintre gânditori s'au găsit îndreptățiți să propovăduiască credințele lor, să se împotrivescă și să se învrăjmășească tuturor celorlalte credințe care încercau aceeași tărie în afirmarea lor, de ce n'am cuteza să spunem și noi o vorbă mai simplă dar mai cuprinzătoare decât a lor și care, pe deasupra, mai aduce și un fel de adiere împăciuitoare peste cearta lor străveche.

Avem încă între degete molia gândului nostru.

Pe aripioarele ei stă scris cu pulbere de fosfor: „Ciudat, ciudat... omul este o ființă ciudată...!“

Și atunci, dacă dădurăm dreptate tuturor celor ce și-au încrețit fruntea străduindu-se să-i scoată omului zicala cea mai adevărată, pentru ce nu ne-am avânta și noi, cu gândul nostru, cel domol ca o fluturare de molie...?

O fi omul inger, o fi maimuță și încă alte asemenea făpturi la fel de puțin înrudite între ele, dar pe deasupra tuturor acestora el este o ființă ciudată.

Dacă ne-am închipui că undeva, în mulțimea astrilor care împodobesc serile noastre, ar pribegi vreo ființă cel puțin la fel de înțeleaptă cum suntem noi și

dacă i-am cere să ne arate pe acea vietate pe care ar crede o mai aproape de inger sau de urangutan, înțeleptul nostru dintre stele ar rămânea foarte încurcat.

Ne ar putea aduce un miel, o broscuță sau poate un urangutan sadea. La om s'ar gândi mai anevoie.

Dar dacă i-am cere să ne caute pe pământ pe cea mai ciudată dintre viețuitoare, am putea sta liniștiți, căci înțeleptul nostru din stele nu va zăbovi să dea peste adevăr.

El ar pogori pe pământ, ar privi cutremurat în spre zările războiului, ar iscodi dela înțeleaptă depărtare pe cei care seamănă dezastru și moartea, s'ar minuna în inima lui de cumplita învenșurare fără de noimă și fără de scop și ar prinde în ghiarele lui de vultur pe unul dintre aceștia.

— „Iată, ne-ar zice el, voi mi-ați cerut pe cea mai ciudată ființă de pe pământ, eu v'am adus pe cea mai ciudată ființă din Univers. Mulțumiți-mi dar, după cum se cuvine...!“

Și cum i-am putea mulțumi mai deplin, decât dăruindu-l cu rodul trudei sale, făcându-l stăpân peste acel frumos exemplar de ciudățenie omenească. Vietatea din stele și-ar deschide aripile largi și ar sbura în ne-cuprinsul cerului, pentru a lămuri odată și pe înțelepții țărâmurilor aceluia asupra întâmplărilor și adevărului de pe pământ.

Iar Jonny, bombardierul american încins cu parașuta și colacul de salvare, va sta înaintea judecății siderale și va vorbi în numele nostru, al tuturor:

— „Da, domnilor, sunt eu omul!“

Impietrire

de I. Bozdog

Am subliniat înținuta mai mult decât creștinească a sătenilor noștri și din solidaritatea frățească, sinceră, spontană și mai surprinzătoare decât mi-am putut-o închipui ni se impun tuturor cele mai optimiste și frumoase concluzii.

Inima de aur a Românului cu care adăpostește pe toți, oferindu-i tot ce are și poate, se reliefează și mai mult când ascultă episoadele tragicului exod al fraților care au fost îndrumați peste câpătaul Transilvaniei de Nord spre frații lor din părțile libere.

De-a-lungul liniilor ferate de pe Valea Someșului au fost demontate gălețile dela puțurile cu apă, pentru ca bejenarii bucovineni și moldovenii să simtă și mai mult chinurile prăpădului ce-i alungă. Același lucru s'a întâmplat și pe Valea Ghimeșului și Oltului, iar sătenii români care au alergat cu merindea Samarineanului, au fost oprîți să se apropie de vagoanele în care se sfârșiau de foame și sete vieți plâpânde și nevinovate.

În județele săcuiești, unde au pososit bejenarii cu vitele și avutul lor, nu li s'a dat pe niciun preț hrană pen-

tru ei și vitele lor, iar autoritățile i-au ținut sub carantină, la marginea satelor, ca pe contaminați.

Aceste episoade tragice din viața neamului se coboară în străfunduri de inimi.

Dacă ne desparte de vecinii noștri chemarea de destin, ligăbă, lege și aspirații, omenia noastră de atâtea ori primitoare a cetelor de săcui alungați de zarva zilelor și stăpânirilor, ca și a celor mânați de foame și lipsă de lucru, le-a primit și hrănit, azi, la prima trecere, cetele de bejenari români au aflat porți închise, case zăvorțite și inimi impietrite.

Chiar în satele mixte din centrul Transilvaniei, unde așezările lor au fost mai favorizate și în trecut și sunt mai scutite și sub stăpânirea românească, ușile se deschid cu greu. Privirile sunt foc arzător ce te înțeapă, vorba dură și ostentativ cântată numai străină.

Deschid ușa și curtea numai la poruncă. Nimic creștinesc, totul este dictat de ură!

Chiar aceste amare zile trebuie să ne fie de învățătură!

Viișoara 8. V. 1944.

meni îngroziți. Când bărbatul deschide ușa tinzii, o pală de ploaie vijeliosă năvăli înăuntru ridicând în aer hârtii și carpe de ale copiilor.

— Asta-i potop Mario, strigă Vasile de afară:

— Ba-i sfârșitul lumii, Vasile, îngână femeia înspălmântată. Vai de mine, uite ce luminație!

— Hai, Mario, repede, până mai e vreme, — se auzi după puțin timp glasul bărbatului. Hai repede că părăul din dosul surii a înfundat podul din răspântia drumului și apele au luat-o razna.

— Vitele, Vasile — strigă femeia — scoate vitele din garjd! Ferește-ne Doamne de de innec. Zece copii ridicară căpșoarele speriate din așternuturi.

— Mamă, cine umblă cu lampa prin curte — întrebă băiatul al mai mare.

— Sculați-vă dragii mamii și rugați-vă că voi nu aveți păcate! Afară e potop! Copiii se sculară numai în cămășute și începură a zice „Tatăl Nostru“ și a bate mătâni fără șir în fața icoanei din casa a nouă.

— Va urma. —

Intre individ și colectivitate

de M. Someșanu

Despre aceste două tabere ale echilibrului social s'au scris și s'ar mai putea scrie bibliotecii întregi, fără nicio teamă că izvorul acestor continui și mereu actuale preocupări omenești va putea fi vreodată sleit.

Câtă vreme va viețui omul pe pământ, colectivitatea îl va întovărăși pretutindeni, în toate acțiunile sale, ca o vrajă și ca o umbră.

La drept vorbind, nimic nu apasă mai greu asupra umerilor noștri decât datorințele față de

colectivitate. De aceea, strădania celor ce au cugetat și au scris asupra acestei chestiuni ne apare deplin îndreptățită, chiar dacă foarte adesea li s'a întâmplat și lor să fie de acord. În căutarea adevărului oamenii s'au potriviți adesea. Dar aceasta este singura cale prin care oamenii se apropie neconținut, pas cu pas, de marele adevăr al vieții.

Noi cutezăm a cuprinde în cele câteva rânduri ale articolului acestuia toată lumina care

a incununat bătrâne trunți cărturăriști.

Dar din puținul pe care l-am putut prinde noi, din perindarea zilelor, din rarele noastre lecturi și, mai ales, din propria noastră putere de judecată, vom încerca a poposi, pentru o clipă numai, în preajma acestei frământate chestiuni.

Au fost vremuri când deasupra vieții sociale stăpânea omul, asupra căruia se aplecau toate îngrijirile duhului și a puterii omenești. Toate cele ce se făceau, treceau prin controlul interesului individual. De mult de tot, pe vremea Romanilor, era de-ajuns ca un singur senator să se opună proiectul

BRAȘOVUL DE ALTĂDATĂ

Din trecutul medical al Brașovului

Ciuma la Brașov în secolul XV—XVII-lea

de Dr. Emil I. Bologa

Ciuma sau „moartea neagră” care începe să bântue în Europa în sec. XIII—XIV, nu cruță nici Brașovul. În cele ce urmează voi descrie în mod cronologic diferitele epidemii care s'au abătut asupra Brașovului în cursul secolului.

Prima epidemie despre care vorbesc cronicarii este cea din anul 1480 („Pestis ingens grassatur per totam terram Barcensem”). Th. Tartler amintește în cronicile sale două epidemii anterioare care ar fi cutreerat pământul Țării Bârsei în anul 1338.

A doua epidemie mare de ciumă este semnalată în anul 1495 („Pestis ingens Coronae et in provincia Barcensi grassatur”).

A treia epidemie de ciumă apare în secolul următor, la anul 1530. Th. Tartler scrie în cronică sa că această epidemie a secerat 5000 de vieți.

O a patra epidemie de ciumă apare în anul 1553. Același cronicar scrie, că în mai puțin de 2 luni au murit ciumași mai bine de 5000 oameni.

Ostermeyer descrie o epidemie mai ușoară, care ar fi început la 18 Iulie 1556.

Cronica anului 1572 scrie: „Pestis saevissima grassatur Coronae et in terra Barcensi”. Sigismund se refugiază din fața pericolului la Târlungeni (Târlău).

În anul 1588 ciuma bântue din nou în Brașov (Nossner, Tartler și alți cronicari). Aceasta ar fi ultima epidemie a acestui secol.

Secolul următor începe cu o epidemie la anul 1603, care pare să fi fost foarte serioasă și despre care Nossner scria: „S'a produs o mare moarte între oameni datorită infectării aerului — ex infecto aere. Mihael Weiss scrie despre pierderea fratelui său Mathias, precum și a fiului său Johannes, morți în cursul acestei epidemii.

Treizeci de ani de liniște și în anul 1633 ciuma este din nou la Brașov. Cu ocazia aceasta Hegenitius tipărește un tratat despre ciumă.

În anul 1646, luna Octombrie, moartea neagră primejduiește din nou viețile Brașovenilor.

Cea mai cumplită epidemie de ciumă a acestui secol începe însă la anul 1660. Cu ocazia acestei epidemii se iau primele măsuri sanitare pentru împiedicarea răspândirii bolii. Tot despre această epidemie avem prima descriere a unui medic și anume a lui Hegenitius, care era pe atunci „physicus” al orașului. În scrierea sa „Nota pro A. 1660”, acest medic amintește despre necesitatea de a se bate cuie în încăperile în care zac morții, iar cei care au venit în contact cu ei să fie izolați timp de 14 zile. Tot el recomandă ca să fie angajat pe lângă băieș și un „pestbarbier”. Totuși Hegenitius nu pare să fi avut prea mare încredere în aceste măsuri profilactice.

Ultima epidemie a secolului XVII o amintește J. Teutsch la Brașov în anul 1676.

În fiecare lună
o loterie independentă cu
câștiguri de milioane

13.101 câștiguri în valoare de

Lei 51.500.000

Un loz te poate face fericit!

ȚI-AI LUAT LOZUL ?

LOTERIA DE STAT
PLAN NOU
LUNARĂ
TRAGEREA LA 10 Iunie 1944

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gușumii

Alarmă, prealarmă, atenflune mărită

S'au întâlnit pe subt Tâmpa.

— Ce mai faci?

— Mulțumesc, bine — aștept să fiu asasinat!

*

O manicuristă a intrat valvârtej în „stabiliment”.

— Știi că e „tensiune mărită”?

De fapt, are și ea dreptate.

*

Scheiul.

— Lințo, tu, iar e „mărită”?

— Păi!

— O, că nu-i mai calcă odată vaca a neagră!

*

— Să trăiești!

— De geaba mi-o spui, că nu depinde de mine.

*

Intr'o noapte, pe la douăsprezece, cineva bate în ușă agitat.

— Cioc-cioc-cioc...

— Cine-i??

Răspunsul vine discret-informativ, referindu-se ad rem, nu ad hominem:

— E „gradul doi”!

Și așa, din pricina „gradului doi”, m'am trezit într'o noapte, năuc, tocmai pe șoseaua Cristianului.

*

Bombardamentul a trecut.

O bătrânică, în androc din alte vremuri, cu volănașe negre de „șpițură” la poale, a coborât de pe Warthe, s'a oprit în fața Prefecturii și se scutură de pământ, de frunze și de iarbă.

Vorbește singură, cu năduf, uitându-se din când în când spre cer, de unde i se tot năzase sgomot de motoare:

— Prieteni, ai?... Prieteni, băga-s'ar dracu'n voi de prieteni!

Camera de comerț și de industrie din Brașov anunță cu adânc regret trecerea la cele eterne a distinsului și nobilului ei colaborator

Dr. Alfred Witting

membru în Comisiunea Interimară
vice-președinte al Camerei de Comerț

care a căzut victimă bombardamentului din 6 Iunie 1944, ca un erou la datorie pe câmpul de luptă intern.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată.

COMISIA INTERIMARĂ

de lege pentru ca legea să fie numaidecât îndepărtată, ca ceva care nu corespundea interesului general.

Mai târziu, pe măsură ce înmulțirea oamenilor îngreua condițiile de viață, individul a prins să pălească, în timp ce toiagul întâietății trecea, tot mai mult, în mâinile colectivității. Realitatea de astăzi o cunoaștem cu toții. Individul, ca ființă liberă și morală, s'a gălbejit aproape pretutindeni și s'a destrămat cu totul în concepția celor care cultivă ființa ciudată și fără de temei omenesc, a maselor.

Noi să ne așezăm la mijlocul părgchiei și să cugetăm românește:

Adevărat este că omul nu se poate desprinde din țesătura in-

tereselor colective. Dar nu trebuie să uităm că făptura colectivității, ea însăși, crește ca o aureolă deasupra indivizilor care o compun, din virtuțile și din neajunsurile acestora.

Oricât de savant ar fi organizată o colectivitate, dacă oamenii care o alcătuiesc sunt suflete firave și pribege, ea nu va ajunge la niciun rezultat. Căci nu poți face o adunare înțeleaptă cu niște oameni prostănaci, după cum nu poți obține un organism sănătos din conviețuirea unor organe bolnave și pirpirii. Noi înșine dorim o colectivitate ideală. Dar știm că puterea acestei colectivități crește din împreunarea virtuților fiecăruia dintre noi.

Că la temelia lumii stă omul singurel, cu virtuțile și păcatele lui și că numai el va fi în stare să aline răutățile de azi și să coplească chipul zilei de mâne.

Vase de cositor

farfurii, castroane, căni — înflorate — cumpără Muzeul „Astrei”-Brașov. De asemenea și orice obiect vechiu din industria casnică brașovenească (scheiană în deosebi).

Tipografia „Astra” Brașov
caută

ucenici români

Citiți și răspândiți
„Gazeta Transilvaniei”

Informațiuni

Sediul Sindicatului Alimentar Brașov

s'a mutat din calea Victoriei Nr. 17, în localul Camerei de Comerț și Industrie Brașov, Bulevardul Regele Ferdinand Nr. 13.

Informațiunile verbale se pot obține direct dela sediul sindicatului.

Correspondența în legătură cu Sindicatul Alimentar, se va îndruma pe adresa: Sindicatul Alimentar, Bulevardul Regele Ferdinand Nr. 13 localul Camerei de comerț și de industrie, Brașov.

Sfințire de protopop

În Dumineca Tomii la liturghia arhierescă premergătoare adunării eparhiale a Arhiepiscopiei din Sibiu, a fost hirotonit ca protopop, de către un sobor de preoți în frunte cu I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae asistat de trei P. S. Episcopi, S. Sa Păr. Protopop Ion Ludu din com. Prejmer județul Brașov.

Protopopul I. Ludu care a condus cu multă pricepere interimatul protopopiatului respectiv, în care intră și parohiile rămase din Secuime, este o figură apreciată a Brașovului și astfel i se încununează o viață de muncă harnică și conștiincioasă pentru biserică și neam.

„Revista Bucovinei“

proprietatea Societății pentru cultura și literatura română din Bucovina, care a apărut până la ultimul refugiu în Cernăuți, își reia apariția la Timișoara, str. Roentgen 3. Punându-se sub tipar un număr nou, atât vechii abonați cât și cei ce doresc să primească revista sunt rugați să-și comunice adresa.

Periodice

„Ardealul“ Nr. 19—20 din 4 Iunie comentează frumos semicentenarul „Memorandului“.

Buletinul Institutul „Cernăuți“. — Refugiat la Râmnicul-Vâlcea, Institutul „Cernăuți“ își continuă apariția în chip eroic, publicându-și și în aceste vremuri fascicola 35: G. Maxim-Burdujanu, *Il critica d'arte Demetrio G. Golescu e l'Italia*, Turnu-Severin 1944.

Concurs pentru Insigna sportivă

Se aduce la cunoștința amatorilor că în cursul lunii Iulie 1944, se va ține concursul pentru „Insigna sportivă“, conform regulamentului publicat în Buletinul O. S. R. Nr. 4 din 4 August 1943.

Inscrierile se pot face zilnic la districtul Sportiv Brașov, cu sediul la Poligonul de Tragere P. P. pe Promenada de sub Tâmpa.

Abonaților

le aducem aminte că nu trăim din subvenții.

Cronica Războiului

Elogiu ostașului român

În vreme ce ultimul comunicat de războiu ne anunță executarea unei mari manevre de încercuire a trupelor sovietice, între Prut și Carpați, manevră susținută cu bravură și tărie de către trupele române, alături de cele germane, gândul ne duce la ostașii noștri, care știu să dea un nou și înălțător exemplu de vitejie.

Nu atât faptul că ne aflăm în preajma aniversării a trei ani, de când trupele române duc războiu cu un inamic foarte puternic, reține admirația noastră, cât constatarea, că după trei ani de războiu nu s'a schimbat nimic din gândurile noastre și nimic din tăria cu care credem în succes. Niciun popor din această regiunea răsăriteană a continentului n'a putut aduce, într'o inimă bună, înțelegătoare și dornică de pașnică viață constructivă, o hotărâre mai mare de a-și alege singur calea viitorului său, fie chiar cu prețul sângelui și al vieții. Am căutat să grăim cât mai lămurit în această privință, dar vina noastră nu poate fi, dacă alții nu pot înțelege sufletul poporului român și nestinsa lui sete pentru libertate. Popor care ne-am chinuit pe rugul tuturor asupririlor și am dus pe umeri amarnicele epoci de împilare, ne-am trezit la o viață nouă în acest secol al lumii și am dorit libertatea, pentru a fi stăpâni pe viața noastră.

Din acest făgaș nu ne va scoate nimeni. Căci noi nu urmărim să stăpânim pe alții, ci numai propriile noastre holde și propriul nostru destin. Cât de hotărâți suntem pentru această faptă, am spus-o întotdeauna ostașii și o repetă azi, cu aceeași strălucitoare vitejie ca în toate vremurile istoriei noastre. Găsindu-i pe aceeași linie de conduită dărză, care nu cunoaște alt stimulent decât grija pentru un modest dar scump patrimoniu național, le deschidem frățește brațele și le zămbim cu încredere, privind drept în fața lor arsă de vânturi și înegrită de fumul câmpurilor de bătae. Este elogiul simplu, dar plecând din inimă, pe care îl putem trimite de aici, din creasta munților.

Frontul diplomatic

Organizarea lămurii viitoare

este tema discuțiilor publice care au loc atât la Londra, cât și la Washington. Dar pe lângă presa neutră, însăși presa anglo-saxonă enunță o sumă de îndoaie asupra existenței unei linii juste pentru formularea acestei organizații.

După unele corndondențe de presă, ar urma să se întrunească la Washington o comisiune a celor patru puteri aliate: Anglia, Statele Unite, Uniunea Sovietică și China, într'o conferință care să stabilească în tipare cât mai corespunzătoare tendințelor vremii, calea viitoare a națiunilor de pe glob. Din partea Chinei nu se știe cine va participa, dar din partea celorlalți belligeranți aliați, sunt anunțați d-nii: Anthony Eden pentru Anglia, Cordell Hall pentru Statele Unite și Venceslav Molotov pentru Uniunea Sovietică.

La aceeași conferință a fost anunțată și prezența d-lui Roosevelt, președintele Statelor Unite. Se află că d-sa

va sosi la Londra, unde urmează să pună de acord punctul de vedere american cu cel britanic, urmând eventual ca numai ulterior să participe la conferința pentru organizarea păcii. De aci și concluzia că respectiva conferință nu va fi ținută chiar în zilele imediat următoare.

Prezența d-lui Roosevelt la Londra

ar putea să apară pentru multă lume ca un non sens, dat fiindcă până în clipa de față toată lumea era de acord asupra înțelegerii depline care domnește între britanici și americani pe tema problemelor legate de purtarea războiului și organizarea păcii. Realitatea este însă alta și ea se datorește, după cum afirmă comentatori bine informați, unor motive destul de bine fundamentate.

Astfel — se spune — pe câtă vreme armata roșie își cunoaște țelurile sale, iar armata britanică are în față imaginea imperiului său care trebuie păstrat neștirbit, soldații americani nu sunt clarificați nici până acum asupra scopului pentru care se bat. A se bate pentru „libertate“ spune ceva Americanului, dar nu-i spune totul. D-l Roosevelt ar urma deci să obțină din partea guvernului englez precizări din cele mai temeinice asupra sterei de interese care este rezervată Statelor Unite pentru ca din aceste precizări să fie împărțită și armata americană, dimpreună cu opinia publică de peste Ocean, asigurând elanul necesar în această fază de mare amploare a războiului.

Situația guvernului jugoslav

dela Cairo, care impunea guvernului din Londra și Washington o serie de preocupări suplimentare, pare să se fi normalizat, prin numirea în fruntea guvernului a d-lui Subasici. Înțelegerea arătată de noul prim ministru, care a făcut parte din gruparea țărăneasă a d-lui Macek, față de gruparea marelui Tito, este pe cale să aducă adeziunea acestuia din urmă la înfăptuirea unei coaliții de concentrare națională. În cazul acesta, Tito ar primi însărcinarea de comandant suprem al forțelor armate jugoslave, înlăturându-se astfel generalul Mihailovici, a cărui atitudine oscilatorie a produs până acum desbinare între reprezentanții diferitelor grupări politice jugoslave.

Cât privește însă

Problema guvernului emigrant polon

aceasta nu a putut fi încă lichidată, deoarece d-l Mikolajcsik rămâne ferm pe poziția lui de intransigență față de Soviete. Se pare însă, că în urma experienței făcute cu Jugoslavii, presiunile dela Londra și Washington vor spori asupra guvernului emigrant, pentru a se ajunge în vreme cât mai scurtă la o lichidare a divergențelor din însuși sânul acestui guvern. Totuși, chiar prin eventuale remanieri, nu este de prevăzut că guvernul emigrant al Polonezilor va putea să satisfacă în același

de **Mardare Mateescu**

timp vederile cercurilor politice din Moscova și a celor anglo-saxone.

Remanierea guvernului bulgar

și apoi formarea unui nou cabinet, n'au adus până în momentul de față niciun fel de complicațiuni de ordin extern, deși unii voiau să le prevadă.

Cuvântarea Papii

reține atențiunea presei din întreaga lume. Cu deosebire presa britanică acordă acestei cuvântări, ținută într'un cadru modest, o publicitate din cele mai largi, care a fost egalată numai de spațiul dat ultimului discurs al d-lui Churchill. Invitația Sfântului Părinte față de belligeranți, prin care imploră revinerea la omenie și împiedecarea unui războiu de exterminare a adversarilor, a avut un larg ecou, lămurind încă odată popoarele asupra faptului că rațiunea creștină și noblețea de suflet nu trebuie să fie copleșite de aprigele metode de luptă pe care le dă actualul războiu.

Situația pe fronturi

Evacuarea Romei

este fapt cert, arătându-se însă că Anglo-americanii nu au primit condițiile puse de comandamentul german și în consecință luptele au trebuit să continue în Nord-Vestul cetății eterne. Dar evacuarea Romei a adus la scadență și o promisiune a Regelui Victor Emanuel, care fixa acest moment pentru a-și prezenta abdicarea, în favoarea fiului său, Principele Umberto de Savoia. După cum se anunță azi

Principele Umberto a preluat coroana Italiei

iar fostul rege Victor Emanuel a pre-dat prerogativele regale în cadrul unei sobre și scurte ceremonii. Acest act al tragediei italiene ar putea să însemneze consolidarea uniunii naționale a partidelor italiene, dar viitorul mai ascunde încă suficiente necunoscute.

Invazia s'a declanșat

în zorii zilei de 6 Iunie, între orele 6—8, având ca obiectiv principal coasta Normandiei, în Estuarul Senei. Debarcarea s'a executat cu ajutorul vaselor de războiu și a avioanelor. Se spune că la debarcare au luat parte 4000 de vase și 11.000 de avioane, că gurile de foc au vărsat zece milioane kgr. explosive.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRAȘOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societați Lei 800
Membrii „Astrei“ din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200